

Her haftanın perşembe günü, Merkez Bankası ve BDDK bir önceki haftanın para ve banka verilerini yayınlıyor. Verilerde para miktarındaki değişimi, paranın nereye yöneldiğini, sermaye piyasasına yansımaları, uluslararası rezervlerdeki eğilimi, döviz kuruna dolayısıyla da fiyatlar genel seviyesine etkilerini görüyoruz. Mevcut tablo iç açıcı olmadığı gibi önümüzdeki döneme ilişkin görünüm de umutlara bağlanmış durumda.

Yılbaşından bu yana piyasaya çıkan banknot ile mevduat ve kredilerin artış hızlarının yavaşlamasına bağlı olarak piyasadaki likiditenin artış hızı da yavaşladı. Musluktan akan para yavaşlayınca mevduat ve tüketici kredi faiz oranları yükseldi. Ticari kredi faiz oranları yükselmedi ama bankalar ticari kredi musluklarını kısıtı.

Yılbaşından bu yana uluslararası rezervlerin 26 milyar dolar erimesine ek olarak gelecek 12 ayda ödenecek dış borcun 31 milyar dolar artışla 203 milyar dolara yükselmesi ve Ocak-Mayıs dönemi toplamında 37 milyar dolarlık cari açık kaydedilmesi dikkatleri uluslararası rezervlere çekti.

Nitekim Türkiye'nin risk primini gösteren [CDS](#) primleri, 5 yıl vadeli tahviller için 500 baz puanının üzerinde kalmaya devam etti. TCMB'nin politika faizini geçen hafta beklentilerden aşağıda %15 seviyesine yükseltmesi de CDS primlerinin yüksek kalmasında etkili olurken, para politikası toplantısı öncesine göre [Dolar/TL](#) kuru %10'luk yükseliş yaşadı, yılbaşından bugüne kadar Dolar/TL'deki artış %38 oldu.

Şimdi gözler rezervlerin artması adına turizm sektöründen gelecek döviz girdilerine ve de Sayın Mehmet Şimşek ve Sayın Hafize Gaye Erkan'ın uluslararası piyasalardan sermaye çekme hamlelerine odaklanmış durumda.

Cari açık ve bütçe açığı artarken uluslararası rezervler artmadıkça ve kur baskısı sürdükçe politika faizi artışında yavaş kalınması Türkiye'nin risk priminin yüksek kalmasına sebep olacak ve mevcut sarmaldan çıkılamayacak. Seçim ekonomisinin sürmesi ise rasyonellikten daha da uzaklaştırarak.

Detayları merak edenlere...

16 Haziran 2023 verilerine göre yılbaşından 16 Haziran'a kadar olan dönemde;

- **Piyasada likidite artış hızı yavaşladı...** Piyasadaki likiditeyi gösteren parasal gösterge (M3 = dolaşımdaki para + vadesiz ve vadeli mevduat + repo + B tipi likit fonlar + ihraç edilen menkul kıymetler) 8,4 trilyon TL'den 10,5 trilyon TL'ye yükseldi; artış hızı ise yıllık %60'tan %57'ye geriledi.
- **TL cinsi mevduat ve kredilerin artış hızı yavaşladı...** Yılbaşından 16 Haziran'a kadar dönemde TL mevduatların artış hızı yılbaşında yıllık %147'den 16 Haziran'da %121'e, TL kredilerin artış hızı aynı dönemde %82'den %76'ya geriledi. Söz konusu dönemde TL cinsi mevduat ve kredilerin yıllık artış hızları sırasıyla ortalama %133 ve %84 oldu. Aynı dönemde KKM büyüklüğü 73 milyar dolardan 112 milyar dolara yükseldi. 26 Mayıs'ta KKM 125 milyar dolar ile zirve yapmıştı. KKM'leri de kapsayan 3 aya kadar vadeli TL cinsi mevduatların ortalama faiz oranı aynı dönemde %24'ten %41'e, ihtiyaç kredileri faiz oranı %30'dan %42'ye, ticari kredilerin faiz oranı ortalama %14'ten %15'e yükseldi.
- **Gerçek kişilerin TL mevduat ve kredi artış hızı yatay kalırken, ticarilerinki yavaşladı...** Gerçek kişilerin TL cinsi mevduat ve katılım fonu toplamı 1,2 trilyon TL artışla 3,6 trilyon TL'ye, ticari kuruluşlarınki 0,3 trilyon TL artışla 2,0 trilyon TL'ye yükseldi. Tüketici kredileri ve kredi kart harcamaları 0,6 trilyon TL artışla 2,1 trilyon TL'ye, ticari ve diğer krediler toplamı 0,9 trilyon TL artışla 3,8 trilyon TL'ye yükseldi. TL cinsi krediler 1,5 trilyon TL düşüşle 6,6 trilyon TL'ye geriledi.
- **Döviz cinsi mevduat ve kredi hacmi düştü...** Yurt içi bankacılık dışı döviz cinsi mevduat hacmi (DTH) aynı dönemde 15,6 milyar dolar düşüşle 176,3 milyar dolara geriledi; gerçek kişilerin döviz mevduatı 11,2 milyar dolar düşüşle 104,9 milyar dolar, tüzel kişilerin 4,3 milyar dolar düşüşle 71,4 milyar dolar oldu. Yabancı para cinsi krediler aynı dönemde 2,5 milyar dolar düşüşle 129,7 milyar dolar oldu.
- **Uluslararası rezervler düştü, net rezerv açığı arttı...** Yılbaşında 129 milyar dolar seviyesindeki uluslararası rezervler 16 Haziran haftasında 103 milyar dolara geriledi. [Altın](#) rezervi 47 milyar dolardan 42 milyar dolara, brüt döviz rezervi 80 milyar dolardan 61 milyar dolara geriledi. Swap hariç net rezerv açığı ise aynı dönemde 49 milyar dolardan 77 milyar dolara yükseldi.
- **Bankacılık sisteminin net döviz pozisyonu pozitifte döndü...** Yılbaşında toplam bankacılık sektörünün 1,8 milyar dolar olan net döviz pozisyon fazlası Şubat 2023'te 1,5 milyar dolar açığa kadar gerileyip, 16 Haziran haftasında 4,3 milyar dolar pozisyon fazlasına yükseldi.
- **Yabancıların portföy büyüklüğü azaldı...** Yurt dışında yerleşik kişilerin mülkiyetindeki hisse senedi ve devlet iç borçlanma senetleri (DİBS) portföylerinin toplamı aynı dönemde 29 milyar dolardan 25 milyar dolara geriledi, nette yabancılar 0,5 milyar dolarlık satış yaptı.

